

Zaštita okoliša

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini provodi aktivnosti kako bi se prevazišli izazovi u zaštiti okoliša, radeći sa vlastima i civilnim društvom u raznim oblastima. Prioriteti Misije u ovoj oblasti uključuju unapređenje javnog pristupa informacijama i obima učešća u procesu donošenja odluka koje utiču na okoliš, jačanje kapaciteta Mreže Aarhus centara u BiH i drugih relevantnih organizacija civilnog društva, te obučavanje budućih pravnika o okolišnom pravu. Misija takođe podržava napore na lokalnom nivou za direktno uključivanje građana u zaštitu okoliša.

Visok nivo zagađenosti zraka, ograničeni kapaciteti za upravljanje vodama i otpadom, nekontrolirana gradnja i drugi ekološki problemi kombiniraju se tako da Bosna i Hercegovina

ima jedan od najgorih učinaka u pogledu zaštite okoliša u Evropi, pa čak i u svijetu.¹

Izazivanjem bolesti i prerane smrti, ugrožavanjem životnih

sredstava i narušavanjem odnosa između i unutar zajednica, ekološki problemi ugrožavaju životni standard, zdravlje i sigurnost ljudi u BiH, što predstavlja ozbiljnu prepreku održivom razvoju u zemlji. Neadekvatna usredotočenost na okoliš na najvišim razinama političkog odlučivanja, nedostatak stručnosti o iokolišnom pravu i ograničena svijest javnosti o negativnim uticajima degradacije okoliša, zajedno ometaju pozitivne promjene u ovom području.

Kao pouzdan partner vlasti i civilnog društva u BiH, a uz dugogodišnji angažman na aktivnostima vezanim za zaštitu

okoliša i sigurnost, Misija radi na poticanju saradnje na okolišnim pitanjima.

Misija podržava širok spektar aktera u rješavanju najvažnijih okolišnih pitanja. To se postiže pružanjem podrške vlastima u uključivanju javnosti u okolišnu politiku i donošenje odluka, jačanjem vidljivosti, kapaciteta i odabranih aktivnosti Mreže Aarhus centara u BiH, pružanjem vrijedne prilike za buduće pravnike da se razviju kao stručnjaci za zaštitu okoliša te neposrednom podrškom naporima na lokalnom nivou usmjerenim na podizanje svijesti javnosti i osiguranje sigurnog i čistog okoliša.

¹ Indeks okolišne učinkovitosti (EPI), koji zajedno izrađuju univerziteti Yale i Columbia, u saradnji sa Svjetskim ekonomskim forumom, rangira BiH na 158. mjesto od ukupno 180 zemalja.

Konvencija Ekonomске komisije Ujedinjenih naroda za Evropu (UNECE) o pristupu informacijama, učešću javnosti i u odlučivanju i pristupu pravdi u pitanjima okoliša, poznata i kao Aarhuska konvencija, usvojena je 25. juna 1998. godine u danskom gradu Aarhusu (Århus) na Četvrtoj ministarskoj konferenciji kao dio procesa "Okoliš za Evropu", i stupila je na snagu 30. oktobra 2001. godine. Aarhuska konvencija uspostavlja brojna prava javnosti (pojedinaca i njihovih udruženja) u pogledu okoliša, predviđajući pravo svakoga da dobije informacije vezane za okoliš koje posjeduju javna tijela, pravo sudjelovanja u odlučivanju o okolišu i pravo na preispitivanje postupaka osporavanja javnih odluka koje su donesene bez poštivanja dva navedena prava ili okolišnog prava uopće. BiH ratificirala je Aarhusku konvenciju 2008. godine.

Podrška Aarhus centrima

Mreža Aarhus centara u BiH, koju čine Aarhus centri u Banjaluci, Sarajevu, Tuzli i Zenici, predstavlja važan most između šire javnosti, vlasti i privatnog sektora u pitanjima zaštite okoliša i izvor je neovisnosti i stručnosti u djelovanjima po pitanju zaštite okoliša. Misija podržava Mrežu Aarhus centara u BiH kako bi ojačala njihove kapacitete i doprinijela promociji i provedbi Aarhuske konvencije u BiH. Nakon razornih poplava 2014. godine, Misija se udružila sa Aarhus centrima u provođenju brojnih aktivnosti na smanjenju rizika od prirodnih i drugih nesreća na lokalnom nivou, koje uključuju podršku reviziji općinskih planova zaštite i spašavanja, organiziranje edukativnih radionica i izradu informacionih paketa za vanredno stanje.

Program ekoloških pravnih klinika

Nedostatak pravne stručnosti o okolišnim pitanjima - što se ogleda u vrlo malom broju sudskeh predmeta vezanih za zaštitu okoliša - podriva i pristup pravdi i zaštiti okoliša u Bosni i Hercegovini. Iako se zakon o zaštiti okoliša povremeno nudi kao izborni predmet, njegovo izostavljanje iz osnovnih nastavnih planova i programa pravnih fakulteta uskraćuje studentima mogućnost da se upoznaju sa važnim područjem prava i ostavlja građane bez odgovarajuće pomoći u rješavanju problema zaštite okoliša. Stoga je Misija, u saradnji s Aarhus centrom Sarajevo, pokrenula semestralni program ekološke pravne klinike za studente prava. Kroz kombinaciju predavanja, radionica i terenskih putovanja pod vodstvom stručnjaka, cilj programa je budućim pravnicima pružiti jedinstvenu priliku da nauče o okolišnom zakonodavstvu i slučajevima, uključujući one koji su od značaja za primjenu Aarhuske konvencije, a istovremeno dalje razvijaju svoje vještine istraživanja, pripreme slučaja i zagovaranja.

Okolišne aktivnosti na lokalnom nivou

U saradnji sa vladinim i nevladinskim partnerima, Misija organizuje akcije čišćenja i akcije sadnje drveća, prezentacije i okrugle stolove o rješavanju problema ilegalnog odlaganja otpada i drugih izazova vezanih za zaštitu okoliša. Takve aktivnosti imaju za cilj podizanje svijesti javnosti o okolišu i poticanje izravnih akcija građana.

Podrška procesu izvještavanja o provedbi Aarhuske konvencije

Misija pruža podršku Državnoj kontakt osobi za Aarhusku konvenciju BiH (smještenoj u Federalnom ministarstvu okoliša i turizma) kako bi se osiguralo da se glasovi civilnog društva i javnosti odražavaju u nacionalnim izvještajima o provedbi Aarhuske konvencije. Pomoć Misije se ogleda u stručnoj podršci procesu izrade nacrta kao i podršci organiziranju javnih konsultacija tokom ciklusa izvještavanja za 2011., 2014. i 2017. godinu.

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

